

The Holy See

II. JÁNOS PÁL PÁPA **NAGYCSÜTÖRTÖKI LEVÉL A PAPOKHOZ 2000-BAN** Jeruzsálem, 2000. március 23.

Drága Testvéreim a papságban!

1. Jézus „szerette övéit, akik a világban voltak, mindvégig szerette őket” (Jn 13,1). Mély meghatottsággal olvasom újra itt Jeruzsálemben azon a helyen, amely a hagyomány szerint Jézust és a tizenkettőt vendégül látta a húsvéti vacsorára és amely az Oltáriszentség megalapításának a helye ezeket a szavakat, amelyekkel János evangélista bevezeti az Utolsó vacsora elbeszélését.

Dicsőítem az Urat, aki Fia megtestesülésének Jubileumi évben megengedte, hogy Krisztus földi nyomain járjak, kövessem az általa végigjárt utakat a betlehemi születés és a Golgotán bekövetkezett halál között.

Ma, ez az Utolsó Vacsora termében tett látogatás alkalmat ad arra, hogy átfogó tekintetet vessünk a Megváltás misztériumára. Krisztus itt adta nekünk az Eucharisztia felmérhetetlen ajándékát. Itt született a papságunk is.

2. Éppen erről a helyről kívánom hozzátok intézni leveletem, amellyel több mint 20 éve felkereslek benneteket nagycsütörtökön, az Eucharisztia napján, amely különösképpen a „mi” napunk. Igen, az Utolsó Vacsora terméből írok nektek, felelevenítve gondolataimban mindazt, ami ezek között a falak között ment végbe azon a misztériumokkal teli estén. Lelki szemeim előtt megjelenik Jézus, megjelennek az apostolok, akik vele együtt az asztalnál ülnek. Különösen Péteren nyugszik meg tekintetem: úgy tűnik, mintha látnám, miközben a többi tanítvánnyal együtt, meglepetten figyel az Úr mozdulatait, meghatottan hallgatja szavait, bár törekénysége súlyával, de megnyílik a misztériumnak, amelyet Jézus kihirdet és amelyet hamarosan véghez visz.

Ezekben az órákban zajlik le a nagy küzdelem a maradéktalanul önáradó szeretet és a *mysterium iniquitatis* között, amely bezárul ellenséges magatartásában. Júdás árulása mintegy az emberiség bűnének emblémájaként jelenik meg. „Éjszaka volt”, jegyzi fel János evangélista (13,30): a sötétség órája, az elszakadás és a végtelen szomorúság órája. De Krisztus szomorú szavaiban már felvillannak a hajnal fényei: „Majd viszontlátlak titeket: akkor örülni fog szívetek és örömötöket senki sem veszi el többé tőletek” (Jn 16,22-23).

3. Ismételten elmélkednünk kell ennek az éjszakának a misztériumáról. Gyakran vissza kell térnünk lélekben ehhez az Utolsó Vacsora termébe, ahol különösen mi, papok, bizonyos értelemben „otthon” érezhetjük magunkat. Azt lehetne mondani rólunk az Utolsó Vacsora termékét illetően, amit a Zsoltáros mond a népekről Jeruzsálem vonatkozásában: „Az Úr számba veszi a népeket: mind benne születtek” (Zsolt 87,6). Ebből a szent Teremből könnyen elképzelhetlek benneteket a világ legkülönfélébb helyein, ezer, fiatalabb, vagy már az években előrehaladottabb arcokkal, különböző lelkiállapotokkal, amely sokak számára, hála Istennek öröm és lelkesedés, mások számára talán fájdalom, talán fáradtság, talán eltévelyedés. Mindnyájatokban tiszteltem annak a Krisztusnak a képmását, akit a felszenteléskor kaptatok, azt a „karakter”-t, amely mindnyájatokat kitörölhetetlen módon megjelöl. A megkülönböztetett szeretet jele ez, amelyben minden pap részesül és amelyre mindig számíthat, hogy örömmel haladjon előre vagy új lelkesedéssel kezdje újra szolgálatát, egy egyre nagyobb hűség távlatában.

Szeretetből születtünk

4. „Szerette övéit, akik a világban voltak, mindvégig szerette őket.” Mint ismeretes, a többi Evangéliummal ellentétben, Jánosé nem mondja el az Eucharisztia megalapításának történetét, amelyet Jézus már felidézett a Kafarnaum melletti hosszú beszédében (Jn 6,26-65), de elidőzik a lábmosás gesztusánál. Jézus kezdeményezése – amely megzavarja Pétert –, mielőtt az alázat követendő példáját mutatná számunkra, kinyilatkoztatja Isten felénk való leereszkedésének végletes voltát. Krisztusban ugyanis Isten az, aki „kiüresítette önmagát”, és „szolgai alakot” öltött a kereszt legvégső megaláztatásáig (vö. Fil 2,7), hogy megnyissa a lehetőséget az emberiségnek, hogy eljusson az isteni élet bensőségéhez. Azok a nagy beszédek, melyek János evangéliumában követik a lábmosás gesztusát és szinte annak magyarázatai, bevezetnek a szentháromság misztériumába, amelyre az Atya hív meg bennünket, Krisztushoz kapcsolva minket a Szentlélek ajándékával.

Ezt a szeretetközösséget az új parancsolat logikájával kell megélni: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is” (Jn 13,34). Nem véletlen, hogy a papi ima megkoronázza ezt a „műsztagogiá”-t, bemutatva Krisztust az Atyával való egységében, arra készen, hogy visszatérjen hozzá önmaga feláldozása által, és semmi mást nem kíván, minthogy tanítványai is részesedjenek az Atyával való egységében: „Amint te, Atyám, bennem vagy és én tebenned, úgy legyenek egy ők is mibennünk” (Jn 17,21).

5. Az e szavakat hallgató tanítványok kis csoportjából alakult ki az egész egyház, kiterjedve az időben és a térben, mint „az Atya, a Fiú és a Szentlélek egységében összegyűlt nép” (Szent Ciprián, De Orat. Dom., 23). Ennek az új népnek a mély egysége nem zárja ki a különféle és egymást kiegészítő feladatok jelenlétét. Így azokhoz az első apostolokhoz kapcsolódnak sajátos jogcímmel mindazok, akiknek az a feladata, hogy *Krisztus személyében* megújítsák Jézus Utolsó vacsorán véghezvitt gesztusát, amikor megalapította az eucharisztikus áldozatot, „az egész keresztény élet forrását és csúcspontját” (Lumen gentium, 11). A szentségi jelleg, amely megkülönbözteti őket a kapott egyházi rend erejében, azt eredményezi, hogy jelenlétük és szolgálatuk egyedülálló, szükséges és pótolhatatlan.

Csaknem 2000 év telt el attól a pillanattól kezdve. Hány és hány pap ismételte meg Jézusnak ezt a gesztusát! Gyakran példamutató, szent és vértanú tanítványok voltak. Hogyan felejthetnénk el ebben a Jubileumi Évben azt a sok papot, akik életükkel tettek tanúságot Krisztusról egészen vérük ontásáig? Vértanúságuk elkíséri az egyház egész történetét, megjelöli azt a századot is,

amelyet éppen hogy hátunk mögött hagytunk, és amelyet a különféle diktatórikus és egyházellenes rezsimek jellemeztek. Az Utolsó Vacsora terméből köszönetet kívánok mondani az Úrnak bátorságukért. Tekintsünk rájuk, hogy megtanuljunk követni őket a Jó Pásztor nyomain, aki „életét adja a juhokért” (Jn 10,11).

Cserépedényben őrzött kincs

6. Igaz, hogy a papság történetében nem kevésbé, mint Isten egész népe történetében, érezzük a bűn sötét jelenlétét is. Az emberi törékenység sokszor elhomályosította a papokban Krisztus arcát. És miért döbbenünk meg ezen, éppen itt, az Utolsó Vacsora termében? Itt nemcsak Júdas árulása teljesedett be, hanem magának Péternek is szembe kellett néznie saját gyengeségével, hallva a tagadás keserű jövendölését. Amikor Krisztus kiválasztotta a tizenkettőt, biztos, hogy nem voltak illúziói: ebbe az emberi gyengeségbe helyezte jelenléte szentségi pecsétjét. Ennek okára Pál mutat rá: „Ezt a kincset cserépedényben őrizzük, hogy az erő túlradó nagyságát ne magunkhoz, hanem Istennek tulajdonítsuk” (2Kor 4,7).

Ezért papjai minden törékenysége ellenére, Isten népe továbbra is hisz abban, hogy Krisztus ereje működik szolgálatukon keresztül. Hogyan ne emlékeznénk Assisi szegénykéjének csodálatos tanúságtételére erre vonatkozóan? Ő, aki alázatból nem akart pap lenni. Végrendeletében hátrahagyta: hisz abban, hogy Krisztus misztériuma jelen van a papokban. Késznek nyilvánította magát arra, hogy hozzájuk folyamodjon még akkor is, ha üldözték volna, eltekintett volna bűneiktől. „És azért teszem ezt – magyarázta –, mert Isten magasságos Fiából semmit sem látok ezen a világon, ha nem legszentebb testét és legszentebb vérét, amelyet ők egyedül változtatnak át és amelyet egyedül ők szolgálnak ki másoknak” (Ferencs források, 113 sz.).

7. Erről a helyről, ahol Krisztus kiejtette az Eucharisztia megalapításának szánt szavait, felszólítalak benneteket, kedves paptestvéreim, hogy ismét fedezzétek fel a kapott „ajándékot” és „titkot”. Ahhoz, hogy eljussunk gyökereihez, Krisztus papságán kell elmélnünk. Természetesen benne Isten egész népe részt vesz a keresztség erejében. De a II. Vatikáni zsinat emlékeztet bennünket, hogy ezen a minden megkeresztelt számára közös részvételen túl van egy másik, sajátos, szolgálati papság, amely lényegénél fogva más, mint az első, bár annak szorosan alá van rendelve (vö. [Lumen gentium](#), 10).

Krisztus papságához sajátos szemszögből közeledünk a Megtestesülés Jubileumának összefüggésében. Arra késztet bennünket, hogy Krisztusban a papsága és személye misztériuma közötti bensőséges kapcsolatot szemléljük. Krisztus papsága nem „esetleges”, nem olyan feladat, amelyet akár mellőzhetett is volna, hanem bele van írva Megtestesült Fiúi önazonosságába, Ember-Isten identitásába. Ezentúl az emberiség és Isten közötti kapcsolatokban minden Krisztuson keresztül történik: „Senki sem jut az Atyához, csak én általam” (Jn 14,6). Ezért Krisztus pap – örök és egyetemes papsággal –, amelynek az Ószövetség előképe és előkészítése volt (vö. Zsid 9,9). A maga teljességében gyakorolja ezt a papságot, amióta főpapként „a fölséges Isten trónjának jobbán ül a mennyben” (Zsid 8,1). Azóta megváltozott magának a papságnak a természete az emberiség történetében: nincs más papság, mint Krisztusé. Ebben a papságban különféle módon lehet részesülni és ezt különféle módon lehet gyakorolni.

Pap és áldozat

8. Ugyanakkor tökéletességre jutott az áldozat fogalma, amely kiváltképpen papi gesztus.

Krisztus, a Golgotán saját életét tette örök értékű felajánlássá, „megváltó” felajánlássá, amely mindörökre megnyitotta az Istennel való szeretetközösség útját, amelyet a bűn megszakított. Fényt vet erre a misztériumra a Zsidóknak írt levél, amikor Krisztus ajkára adja a 40. zsoltár egyes verseit: „Nem kell neked a vér- s az ételáldozat, de embertestet alkottál nekem. [...] Íme eljövök [...] Istenem, hogy akaratodat megtegyem” (Zsid 10,5.7; vö. Zsolt 40,7-9). A levél szerzője szerint ezeket a prófétai szavakat Krisztus ejtette ki abban a pillanatban, amikor a világba lépett. Kifejezik misztériumát és küldetését. Tehát már a Megtestesülés pillanatától kezdenek megvalósulni, még ha a Golgota áldozatában érik el teljességüket. Azóta a pap minden áldozata nem más, mint Krisztus egyetlen és örök érvényű áldozatának újra bemutatása az Atyának.

Sacerdos et Hostia! Pap és áldozat. Ez az áldozati szempont mélyen megjelöli az Eucharisziát, és egyben lényeges dimenziója Krisztus papságának, és következésképpen a mi papságunknak is. Ennek fényében olvassuk újra azokat a szavakat, amelyeket mindennap kiejtünk és amelyek először éppen itt, az Utolsó Vacsora termében hangzottak fel: „Vegyétek és egyetek belőle mindnyájan: ez az én testem, mely értetek adatik... Vegyétek és igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem kelyhe, az új és örök szövetségé. Ez a vér értetek és mindenkiért kiontatik a bűnök bocsánatára.” Ezeket a szavakat egyaránt tanúsítják, lényegében egybehangzó szerkesztéssel, az evangélisták és Pál. Ezek a szavak ezen a helyen hangzottak el nagycsütörtök késő estéjén. Amikor az apostoloknak adta eledelül testét és italul véré, annak a tettnek mély igazságát fejezte ki, amelyet nemsokkal később a Golgotán vitt véghez. Az eucharisztikus Kenyérben ugyanis ugyanaz a Test van jelen, amely Máriától született és amely a kereszten feláldoztatott:

*Ave verum Corpus natum / ex Maria Virgine,
vere passum, immolatum / in cruce pro homine.*

9. Hogy is ne térnénk vissza újból és újból ehhez a misztériumhoz, amely magába foglalja az Egyház egész életét? Ez a szentség táplálta kétezer év számtalan hívőjét. Ebből eredt a kegyelem folyója. Hány szent találta meg benne a Mennyszágnak nemcsak zálogát, hanem szinte elővételezését!

Hagyjuk, hogy elragadjon bennünket a szemlélődő lendület, tele költészettel és teológiával, amellyel Aquinói Szent Tamás megénekelte ezt a misztériumot a Pange Lingua szavaiban. E szavak visszhangja ma, itt az Utolsó Vacsora termében, úgy jut el hozzám, mint a világon szétszórt annyi keresztény közösség, annyi pap, Istennek szentelt személy, egyszerű hívek hangja, akik naponta adorációkba merülnek az eucharisztikus misztérium előtt:

*Verbum caro, panem verum / verbo carnem efficit,
fitque sanguis Christi merum, / et, si sensus deficit
ad firmandum cor sincerum / sola fides sufficit.*

Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre

10. Az eucharisztikus misztérium, amely hirdeti és ünnepli Krisztus halálát és feltámadását eljövételére várakozva, az egyházi élet szíve. Számunkra ezen túl sajátos jelentése van: ugyanis szolgálatunk középpontjában áll. Szolgálatunk természetesen nem korlátozódik a szentmise bemutatására: Isten Igéjének hirdetésétől az emberek szentségek révén történő megszenteléséig, Isten népének szeretetközösségben és szolgálatban való vezetéséig terjed. De az Eucharisztia az a pont, amelyből minden kisugárzik és amely felé minden vezet. Papságunk vele együtt született

az Utolsó Vacsora termében.

„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre” (Lk 22,19): Krisztus szavai, bár az egész Egyházhhoz szólnak, sajátos feladatot jelentenek mindazok számára, akik folytatják az első apostolok szolgálatát. Jézus rájuk bízta az éppen véghez vitt tettet: a kenyeret testévé és a bort vérévé változtatja át, ebben a tettben mint pap és mint áldozat nyilvánítja ki magát. Krisztus azt akarja, hogy mostantól kezdve ez a tette váljon szentségivé és a papok keze által az Egyház tettévé is. Amikor azt mondja, hogy „ezt cselekedjétek”, nemcsak a tettet jelöli meg, hanem az alanyt is, akit cselekvésre szólít fel, vagyis megalapítja a szolgálati papságot, amely így magának az Egyháznak egyik alkotóelemévé válik.

11. Ezt a tettet „emlékezetére” kell véghez vinni: fontos ez a megjelölés. A papok által bemutatott Eucharisztia jelenvalóvá teszi minden keresztény nemzedékben, a Föld minden sarkában a Krisztus által véghez vitt művet. Bárhol mutatják be az Eucharisziát, ott, vértelenül, jelenvalóvá válik a Kálvária véráldozata, ott jelenvalóvá lesz maga Krisztus, a világ Megváltója.

„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”. Amikor itt, az Utolsó Vacsora termének falai között ismét meghallgatjuk ezeket a szavakat, természetes, hogy megpróbáljuk elképzelni Krisztus érzelmeit. A kínszenvedést megelőző drámai órák voltak ezek. János evangélista felidézi a Mester fájdalmas utalásait, amelyek távozásra készítik elő az apostolokat. Mennyi szomorúság van a szemükben: „mivel ezeket mondtam, szomorúság tölti el szíveteket” (Jn, 16,6). De Jézus megvigasztalja őket: „Nem hagylak árván titeket. eljövök hozzátok” (Jn 14,18). Bár húsvét misztériuma elrejtí Jézust tekintetük elől, mégis sokkal inkább mint valaha, jelen lesz életünkben, és „mindennap, a világ végéig” (Mt 28,20).

Megjelenítő emlékezés (Memoriale actualisans)

12. Krisztus jelenlétének annyiféle kifejezése van. De minden bizonnyal a legmagasabbrendű éppen az eucharisztikus jelenlét: nem egyszerű emlék, hanem megjelenítő „emlékezés”, nem jelképes utalás a múltra, hanem az Úr élő jelenléte övéi között. Ennek mindig a Szentlélek lesz a biztosítóka, aki szüntelenül kiárad az Eucharisztia ünneplésekor, hogy a kenyér és a bor Krisztus testévé és vérévé váljon: ugyanaz a Lélek ez, mint akit húsvét estéjén, az Utolsó Vacsora termében az apostolokra lehelt (vö. Jn 20,22), és aki ugyancsak itt találta őket, Máriával együtt, pünkösöd napján. Akkor mint heves szél és tűz kerítette hatalmába őket (vö. ApCsel 2,1-4), és arra készítette őket, hogy elmenjenek a világ minden irányába, hogy hirdessék az Igét és összegyűjtsék Isten népét a „kenyértörésben” (vö. ApCsel 2,42).

13. A Krisztus születése utáni kétezredik évben, ebben a Jubileumi Évben, különösen is emlékeznünk kell és elmélkednünk kell arról az igazságról, amelyet Krisztus „eucharisztikus születésnek” nevezhetnénk. Az Utolsó Vacsora terme ugyanis éppen ennek a „születésnek” a helye. Itt kezdődött el a világ számára Krisztus új jelenléte, olyan jelenlét, amely szüntelenül megújul mindenütt, ahol bemutatják az Eucharisziát és egy pap Krisztusnak kölcsönzi hangját, megismételve az Oltáriszentség megalapításának szent szavait.

Ez az eucharisztikus jelenlét végigkísérte az egyház történelmének két évezredét és elkíséri egészen a történelem végéig. Számunkra öröm és ugyanakkor felelősség forrása is, hogy ilyen szorosan kapcsolódunk ehhez a misztériumhoz. Ma ennek tudatára akarunk ébredni csodálattal

és hálával teli szívvel, és ezekkel az érzésekkel lépünk be Krisztus szenvedésének, halálának és feltámadásának húsvéti három szent napjába.

Az Utolsó Vacsora termében kapott megbízatás

14. Kedves paptestvéreim, akik nagycsütörtökön a székesegyházban összegyűltök pásztoraitok körül, mint ahogy az egyház Rómában lévő papjai összegyűlnek Péter utóda körül, fogadjátok el ezeket a gondolatokat, amelyekről az Utolsó Vacsora terméké lenyűgöző légkörében elmélkedtem. Nehéz lenne olyan helyet találni, amely jobban emlékeztethetne az eucharisztikus misztériumra és vele együtt papságunk misztériumára.

Maradjunk hűségesek az Utolsó Vacsora termében kapott „megbízatáshoz”, nagycsütörtök nagy ajándékához. Mindig buzgón ünnepeljük a Szent Eucharisziát. Álljunk meg gyakran és hosszasan adorációban az eucharisztikus Krisztus előtt. Mintegy iratkozzunk be az Eucharisztia „iskolájába.” Az évszázadok során oly sok pap találta meg benne a Jézus által az Utolsó vacsorán megígért vigaszt, a magány legyőzésének titkát, támaszt a szenvedések elviseléséhez, élelmet a minden csüggedés utáni újrakezdéshez, belső energiát, a hűség választásnak megszilárdításához. A tanúság, amelyet Isten népének teszünk az Eucharisztia ünneplésekor, nagy mértékben függ az Eucharisziával való személyes kapcsolatunktól is.

15. Fedezzük ismét fel papságunkat az Eucharisztia fényében! Fedeztessük fel ezt a kincset közösségeinkkel a szentmise mindennapi bemutatásával és különösen a vasárnapi ünnepélyesebb szentmisével. Apostoli munkátnak köszönhetően növekedjen az Eucharisziában jelenlévő Krisztus iránti szeretet. Olyan elkötelezettségről van szó, amely sajátos jelentőséget ölt ebben a Jubileumi Évben. A nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra gondolok, amelyre Rómában kerül sor ez év június 18-25. között, és amelynek témája: Jézus Krisztus, a világ egyetlen Üdvözítője, életünk kenyere. A Nagy Jubileum egyik központi eseménye lesz, hiszen a szentév „különösen intenzív eucharisztikus év” (Tertio millennio adveniente, 55). Az említett kongresszus rámutat majd arra a bensőséges kapcsolatra, amely az Ige megtestesülésének misztériuma és az Eucharisztia, Krisztus valóságos jelenlétének szentsége között fennáll. Az Utolsó Vacsora terméből eucharisztikus szeretettel fordulok hozzátok. Az Utolsó vacsorán az övétől körülvevett Krisztus képe adja meg mindnyájunknak a testvériség és a szeretetközösség lüktetését. Nagy festők próbálkoztak vele, hogy felvázolják Krisztus arcát apostolai között az Utolsó vacsora jelenlétében: hogyan felejthetnénk el Leonardo remekművét? De csak a szentek, szeretetük erejével hatolhatnak be ennek a misztériumnak a mélységébe, szinte Jánoshoz hasonlóan fejüket az Úr keblére hajtva (vö. Jn 13,25). Itt valóban a szeretet csúcspontján vagyunk: „szerette övét, akik a világban voltak, mindvégig szerette őket”.

16. Ezt az elmélkedést, amelyet szeretettel bízok szívetekre, egy ősi ima szavaival szeretném lezárni:

„Hálát adunk néked, Atyánk, az életért és tudásért, melyet kinyilatkoztattál nekünk a Te szolgád, Jézus által! Dicsőség néked mindörökké! Ahogyan e kenyértöredékek szét voltak szóródva a hegyeken és eggyé váltak összegyűjtve, úgy gyűljön össze egyházad királyságodban a Föld határaitól! [...] Mindenható Uralkodónk, ki mindent nevedért teremtettél, ételt és italt adtál az

embereknek, hogy élvezzék, nekünk pedig lélek szerinti ételt és italt adtál, és örök életet Szolgád által... Dicsőség néked mindörökké!" (Didakhé 9,3-4; 10,3-4).

Az Utolsó Vacsora terméből, drága Paptestvéreim, lélekben mindnyájatokat átölelek és nagy szeretettel megáldalak.

Jeruzsálem, 2000. március 23.

II. János Pál pápa

© Copyright 2000 - Libreria Editrice Vaticana

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana